

מתוך הקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זרעים סביב לשלחנם,
תכלים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזדעכם

גליון
זרע שמשון המבואר

פרשת וילך

אות א

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל
האלוקי חסידא קדישא רבנו **שמשון חיים ב"ר**
נחמן מיכאל נחמני זלה"ה
מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'
שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע
והבטיח שהלומד בחידושויו וספריו יזכה לישועות בבני חי ומזוני
גלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות
יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון
שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

**יו"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"**

לקבלת הגיון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב
הרב מנחם בנימין פאשקעס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק
הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.
ניתן להפקיד בבנק מדינת ישראל (17) סניף 635
מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, וישפיע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוזני ועל טוב סלה
כהבטחתי
בהקדמת ספריו.

לשוחפת של ברכה בכל ית

**מוקד
זרע שמשון**

ארץ ישראל
02-80-80-500

ארה"ב
347-496-5657

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'
נתרם
לזכות והצלחת

**דניאל אורי
בן רגינה מלכה**

שיראה הצלחה וברכה
בלי גבול ובלי עדה בעסקי
בכל העולם
וייתקיים בו הפסוק
"ופרצת יעה וקדצה"
צפונה ונגבה"

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'
נתרם
לזכות והצלחת

**אהרן
בן גיטל בילא**
ובל משפחתו
ובל הנלוים אליו

לשפע ברכה
והצלחה גדולה
וסייעתא דשמיא
בכל עכל כל

פְּרִשְׁת וַיִּלְךְ

א

מְדַרְשׁ פְּלִיאָה (בפרשתינו), 'בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם' (דברים לא, ב), בַּיּוֹם הַזֶּה נִוְלַדְתִּי וּבַיּוֹם הַזֶּה אָמוֹת, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם לה, ח) 'וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה',

עב"ל. והוא תימא. ובספר עמק הלכה (פרשת מסעי ד"ה ואהרן) כתב בזה פרוש יפה, ועיין שם.

וַיִּלְךְִין נְרָאָה לֹמְר, דְּאִיתָא בְּזוּהַר פְּרִשְׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ (קנה, ב),

מאמרם ז"ל
'בן מאה
ועשרים
שנה' וכי
ביום זה
נולדתי ביום
זה וכי ה'דא
הוא דכתיב
'ולא קם
'ולא קם
נביא עוד'

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

א

חיי משה רבינו וגדלותו היו בזכות דוד המדבר, ובזמן שהיו קיימים

קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, עב"ל. וְמַדְרַשׁ זֶה הוּא תִּימָא - תְּמוּהָ, מֵהִי הַשְּׁיִיכוֹת שֶׁל מִיתַת מֹשֶׁה בַּיּוֹם לִידָתוֹ, עִם מֵה שֶׁלֹּא קָם עוֹד נְבִיא כְּמוֹתוֹ. וּבְסֵפֶר עֵמֶק הַלְּכָה (פרשת מסעי ד"ה ואהרן)¹ כְּתִיב בְּזוּהַר פְּרוּשׁ יָפֵה, וְעִינֵין שָׁם.

דקדוק בשייכות מיתת משה ביום לידתו עם הפסוק 'לא קם נביא כמשה'

איתא במְדַרְשׁ פְּלִיאָה (בפרשתינו), על הפסוק (דברים לא, ב) ^א 'בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם', שֶׁכַּךְ אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, 'הַיּוֹם' - שֶׁהוּא יוֹם מוֹתִי, נִשְׁלַמּוּ לַחַיִּי מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה - בּוֹ בְּאֶדְרַר נִוְלַדְתִּי, וּבַיּוֹם הַזֶּה עֲצַמּו אָמוֹת, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם לה, ח) ^ב 'וְלֹא

דברי הזוהר שמשה מת מפני שקילל את עצמו

וַיִּלְךְִין נְרָאָה לֹמְר, כַּהֲקֵדָם מֵה דְּאִיתָא בְּזוּהַר פְּרִשְׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ (קנה, ב)¹, דְּמַצִּינוּ

ציונים ומקורות

א, ה), ביום שמת צדיק נולד צדיק אחר, וצדיק נמשל כשמש, וזה 'זרח השמש', ר"ל שנולד צדיק אחר בשעה שבא השמש, בזמן שמת איזה צדיק. לפי זה מציינו למימר, דלפעמים אין צריך הצדיק להשלים שנותיו מיום ליום, כדי שלא יהא רעה באותו יום שיגיץ על לידתו של אותו צדיק, כיון דיש זכות של צדיק אחר שנולד ביום זה. אבל זה אינו, אלא אם אותו צדיק אחר הוא צדיק כמותו שמת באותו יום. והשתא מובן 'בן מאה ועשרים שנה אנכי היום', ביום זה נולדתי וכיום זה אמות, ומפרש המדרש, למה היה דוקא מיתת משה ביום שנולד, ואי שום שלא יהיה רעה באותו יום, הא נולד צדיק אחר כנ"ל, לזה קאמר 'לא קם עוד נביא כמשה', כנ"ל וק"ל.

ד. זה לשון הזוהר, 'ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש' וגו' (במדבר יא, טז), אמר ליה קודשא בריך הוא, את בעי מותא בכל זמנא, הרי לך (שם)

א. לשון הפסוק, 'ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא וה' אמר אלי לא תעבר את הירדן הזה'. ב. לשון הפסוק, 'ולא קם נביא עוד ב'ישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים'. ג. וזה לשוננו 'הקדמה', משום הכי הוצרך הצדיק למות ביום לידתו, כדי שלא יהיה רעה ח"ו בזה היום שמת בו הצדיק וכי'. אבל אם מת ביום לידתו, הלידה שלו מגינה מן הפורענות וכי'. בשם אחי הגדול ממני, הרבני המופלג מו' יצחק, ואחר כך שמעתי מפי ש"כ הרב המאור הגדול כבוד מו' נפתלי הערץ אב"ד ור"מ דקהילתנו ק"ק לבוב והגליל וכו', איתא במדרש פליאה 'בן מאה ועשרים שנה היום', ביום זה נולדתי וכיום זה אמות, הדא הוא דכתיב 'לא קם נביא עוד כמשה', והוא תמוה. ויבואר על פי הקדמה הנ"ל, רק נקדים מה שאמרו חז"ל (יומא לח, ב) 'זרח השמש ובא השמש' (קהלת

אָסִיפֹת שְׁבָעִים זְקָנִים, וְהִתְנַבְּאוּ אֵלָיְךָ
וּמִיָּד שְׁיִמּוֹת מוֹשֶׁה, עַכְלָל. וּלְפִי זֶה,
הֵינִי יוֹכֵלִים לְטַעַן וְלוֹמַר, חֵם וְשָׁלוֹם,
שְׁמוֹשָׁה מֵת בְּשִׁבִיל שְׁקָלֶל אֶת עֲצֻמוֹ
וּמָסַר עֲצֻמוֹ לְמִיתָה, וְהוּא גָּנְאִי
לְמוֹשֶׁה.

דְּכַמָּה פְּעָמִים מוֹשֶׁה רָבְנוּ עָלָיו
הַשָּׁלוֹם מָסַר עֲצֻמוֹ לְמִיתָה עַל
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתְקַבְּלוּ דְבָרָיו, וּפְעַם
אֶחָת מָסַר עֲצֻמוֹ לְמִיתָה מִתּוֹךְ רְגֹזוֹ,
וְעָשָׂה פְרוֹת, דִּהְיִינוּ בְּמִתְאֻנְנִים שְׁאִמְר
(במדבר י"א, טו) 'הֲרַגְנִי נָא', מִיָּד הָיָה

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמִּבְאֵר

'הֲרַגְנִי נָא', שהרי מִיָּד לאחר שאמר משה כן,
הָיָה אָסִיפֹת שְׁבָעִים זְקָנִים, וְהִתְנַבְּאוּ אֵלָיְךָ
וּמִיָּד, שְׁיִמּוֹת מוֹשֶׁה בְּמִדְבָּר, "עַכְלָל".

המדרש משימיענו שמיתת משה
מחמת מילוי ימיו ולא מחמת הקללה

וּלְפִי זֶה, הֵינִי יוֹכֵלִים לְטַעַן וְלוֹמַר חֵם
וְשָׁלוֹם, שְׁמוֹשָׁה מֵת קוֹדֵם זְמַנּוֹ, בְּשִׁבִיל
שְׁקָלֶל אֶת עֲצֻמוֹ, וּמָסַר אֶת עֲצֻמוֹ לְמִיתָה,
וְאִמְרָה זֹו עָלָיו, הוּא גָּנְאִי לְמוֹשֶׁה. וְלִכְּנ

כְּפֹה פְּעָמִים, שְׁמוֹשָׁה רָבְנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מָסַר
עֲצֻמוֹ לְמִיתָה עַל יִשְׂרָאֵל - שְׁבִיקֵשׁ מִהִקְבִּ"ה
שְׁמִיתָנוּ, כְּדִי לְכַפֵּר בְּכֶךְ עַל עוֹוֹנֹתֵיהֶם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתְקַבְּלוּ דְבָרָיו, וּפְעַם אֶחָת
מָסַר עֲצֻמוֹ לְמִיתָה, וְלֹא כְּדִי שִׁיתְכַּפְּרוּ
יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה, אֲלֵא מִתּוֹךְ רְגֹזוֹ - כַּעֲסוֹ,
וְעָשָׂה פְרוֹת - וְאֵז הוֹעִילוֹ דְבָרָיו, שְׁמִחֲמַת זֶה
מֵת, דִּהְיִינוּ בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל הַפְּתָאוֹנִים (במדבר
פֶּרֶק י"א)¹, שְׁאִמְרֵנוּ אֵז מוֹשֶׁה לְהִקְבִּ"ה (פסוק טו),

צִיּוֹנִים וּמְקוֹדוֹת

את ישראל לארץ]. וּבִלְקוּט חֲדָשׁ (פֶּרֶק 'מֵשֶׁה
וּמַעֲלָתוֹ, וְדוֹרוֹ וּמַעֲלָתוֹ, וּמַעֲלַת כָּל הַנְּבִיאִים, אוֹת פו),
הִבִּיא דְבַר זֶה, בְּלִשׁוֹן הַדּוֹמָה לְלִשׁוֹן שֶׁהוּבָא כֹאן, וְזֶה
לְשׁוֹנוֹ, מְצִינוֹ כִּמָּה פְּעָמִים, שְׁמָסַר מוֹשֶׁה רַבִּינוּ עַ"ה
אֶת נַפְשׁוֹ לְמִיתָה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתְקַבְּלוּ דְבָרָיו,
וּפְעַם אֶחָת שְׁמָסַר נַפְשׁוֹ לְמִיתָה מִתּוֹךְ רְגֹזוֹ וְעָשָׂה
פְּרוֹת, דִּהְיִינוּ בְּמִתְאֻנְנִים, שְׁאִמְר (במדבר י"א, טו)
'הֲרַגְנִי נָא', מִיָּד הִיָּה אָסִיפֹת שְׁבָעִים זְקָנִים, וְהִתְנַבְּאוּ
אֵלָיְךָ וּמִיָּד שְׁיִמּוֹת מוֹשֶׁה. ה. כְּתוּב (במדבר
טו, א), וַיְהִי הַעֵם כְּמִתְאֻנְנִים רַע בְּאֲזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה'
וַיַּחֲר אֶפְסוּ וַיִּתְבַּעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקִצָּה הַמִּתְנַה'.
ו. לִשׁוֹן הַפְּסוּק, וַיֵּאֵם כִּכָּה אֶת עֲשֵׂה לִי הֲרַגְנִי נָא הֲרַג
אִם מְצִאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְיָתִי.
ז. כְּתוּב (שם י"א, טו-יז), וַיֹּאמֶר ה' אֵל מוֹשֶׁה אֶסְפָּה
לִי שְׁבָעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעָתָּ כִּי הֵם זְקֵנֵי
הָעָם וְשִׁטְרֵיו וְלִקְחָתָּ אֹתָם אֵל אֶהְלֵמוֹעַ דִּהְתִּיַּבְּבוּ
שָׁם עִמָּךְ, וַיִּרְדְּתִי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאֶצְלָתִי מִן הַרוּחַ
אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשִׁמְתִי עָלֶיךָם וְנָשָׂאוּ אִתָּךְ בְּמִשְׁאֵל הָעָם
וְלֹא תִשָּׂא אִתָּהּ לְבַדְּךָ. ח. כְּתוּב (שם י"א,
כז-כח), וַיִּבְרַךְ ה' בְּעֵינָיו וַיְבָרֵךְ אֶלְיוֹ וַיֵּאֱמַל מִן הַרוּחַ
אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים אִישׁ חֲזָקִים וַיְהִי כְּנֹחַ
עָלֵיהֶם הַרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסְפוּ, וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים
בְּמַחְנֵה שָׁם הָאֶחָד אֵלָיְךָ וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִיָּד וַתִּנַּח עָלֵיהֶם
הַרוּחַ וְהִמָּה בְּפִתְחֵיהֶם וְלֹא יָצְאוּ הֵאָהָלָה וַיִּתְנַבְּאוּ
בְּמַחְנֵה. וּבְסִנְהֶדְרִין (יז, א) אִיתָא, וְמָה נְבוּאָה
נִתְנַבְּאוּ, אִמְרוּ מוֹשֶׁה מֵת, יְהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת יִשְׂרָאֵל

וְאֶצְלָתִי מִן הַרוּחַ וַיְגַו, תָּא חֲזִי, דִּהִכָּא יָדַע מוֹשֶׁה
דְּאִיהוּ יָמוּת, וְלֹא יֵעוּל לְאַרְעָא, דִּהָא אֵלָדֵךְ וּמִיָּד
מֵלָה דָא הוּוּ אִמְרִי, עַל דָּא, לֹא לְבַעֵי לִיָּה לֵאנִישׁ
בְּשַׁעְתָּא דְרוּגְזָא שְׁאִרֵי בִיָּה, לְלִטְיָא גְרַמִּיָּה, דִּהָא כִּמָּה
קִיָּמִי עֲלֵיהָ דְמַקְבִּילֵי הֵיאָה מֵלָה. בְּזַמְנָא אוֹחְרָנָא
דְּבַעַא מִיתָה, לֹא קִבִּילוּ מְנִיָּה, בְּגִין דְּכֹלָא לְתוֹעֲלָתָא
דִּישְׂרָאֵל הוּוּ, הִשְׁתָּא לֹאֵו אִיהוּ, אֲלֵא מְגוֹ רְגֹזָא
וְדוּחָקָא, וּבְגִין כֶּךְ קִבִּילוּ מְנִיָּה, וְעַל דָּא אִשְׁתָּאֵרוּ
לְבַתַּר אֵלָדֵךְ וּמִיָּד, וְאִמְרוּ דָּא, דְּמִשָּׁה יִתְכַּנֵּשׁ,
וַיְהוֹשֻׁעַ יֵיעוּל לִוֵן לִישְׂרָאֵל לְאַרְעָא לְאַמַר לוֹ הִקְבִּ"ה
לְמִשָּׁה, בְּכַל עַתָּה מְבַקֵּשׁ אֶת הַמוֹת, הָרִי לֶךְ
וְאֶצְלָתִי מִן הַרוּחַ וַיְגַו, שְׁאִנִּי אֶצְלִיל מִרוּחַ הַנְּבוּאָה
שְׁעֲלִיךְ עַל הַשְּׁבָעִים אִישׁ, שִׁיְהִיו מִתְנַבְּאִים בְּמִקוּמְךָ,
וְאִתָּה תְּמוֹת בְּמִדְבָּר, כְּמוֹ שְׁבִיקֵשְׁתָּ. בָּא וְרָאָה, שְׁכַּאֵן
יָדַע מוֹשֶׁה שְׁיִמּוֹת וְלֹא יִכְנַס לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי
אֵלָדֵךְ וּמִיָּד הִיוּ מִתְנַבְּאִים כֶּךְ. וְעַל כֶּךְ, בְּשַׁעַה
שֶׁהָאֵדָם שְׁרוּי בְּכַעֲס, יִזְהַר שְׁלֵא יִקְלַל אֶת עֲצֻמוֹ, כִּי
כִּמָּה חִיצוֹנִים עוֹמְדִים עָלָיו, שְׁמַקְבִּילִים אֶת דְּבָרֵי
קִלְתָּנוּ. בּוֹמֵן אַחַר שְׁבִיקֵשׁ מוֹשֶׁה אֶת הַמִּיתָה, דִּהְיִינוּ
בְּמַעֲשֵׂה הַעַגְל, לֹא קִבִּילוּ מִמֶּנּוּ, וְלֹא נִתְקִיָּמוּ דְבָרָיו,
לְפִי שְׁכַל כּוֹוֹנָתוֹ בּוֹזֵה הִיָּה לְתוֹעֲלָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שִׁיתְכַּפְּרוּ. אֲבַל עַתָּה לֹא אִמְר דְּבַר זֶה אֲלֵא מִתּוֹךְ כַּעֲס
וְדוּחָק, שְׁנַצְטַעַר מִמָּה שְׁהָאֶסְפְּסוּךָ הַתְּלוּנְנוּ עַל הַמֶּךְ,
עַד שְׁאִמְר 'לְמָה הִרְעוּת לְעַבְדְּךָ' וְכֹר' הֲרַגְנִי נָא הֲרוּג',
וְעַל כֶּךְ, נִשְׁאָרוּ אַחַר כֶּךְ אֵלָדֵךְ וּמִיָּד בְּמַחְנֵה, וְאִמְרוּ
דְּבַר זֶה, שְׁמִשָּׁה יֹאסֵף אֵל עַמּוֹ יָמוּת, וַיְהוֹשֻׁעַ יִכְנִיס

לו הַיָּמִים, אַחַר שֶׁנִּתְקַצְרוּ לוֹ הַשָּׁנִים, מִכָּל שָׁפֵן הַיָּמִים. אֵלֶּא וְדָאֵי שְׁמַת בְּשִׁבִיל שֶׁהֵגִיעַ קֶצֶו, וְלֹא מַחְמַת הַקְּלָלָה שְׁמִסֵּר עֲצָמוֹ לְמִיתָה.

וּמִבֵּיָא רְאִיָּה מֵהַפְּסוּק וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה,

דְּלִכְאוּרָה קָשָׁה, מַה בָּא הַפְּתוּב הַזֶּה לְלַמְדֵנוּ, וּמֵאֵי נִפְקָא לָן מִיָּנִיָּה. וְעוֹד, שֶׁהוּא דְבַר הַנִּרְאָה לְעֵינֵינוּ, אִם יָקוּם אַחַר כְּמוֹהוּ אוֹ לְאוּ. וְאִם נֹאמֵר שֶׁהַפְּתוּב

וְלִכְן הַמְדַרְשׁ הַנִּלְבָּא לָא לְאַפּוּקֵי סִבְרָא זוּ, 'בְּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה' וְכוּ', בְּיוֹם זֶה נִולַדְתִּי וּבְיוֹם זֶה אָמוּת, שְׁזָה הוּא מְלוֹי הַיָּמִים שֶׁנִּגְזַר עָלַי מֵעַת לְדַתִּי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּים שְׁנוּתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים וְכוּ' (סוּטָה יג, ב), וְסַפַּת מִיתַתִּי לֹא הִיתָה מַחְמַת פְּעַם, חֵם וְשָׁלוֹם, וְהִרְאִיָּה, שְׁבִיוֹם זֶה נִולַדְתִּי וּבְיוֹם זֶה אָמוּת. דָּאֵי תִימָא שְׁקַלְלָא אֶת עֲצָמוֹ, וּמִשׁוּם הָכִי נִתְקַצְרוּ שְׁנוּתֵיו, מַה פְּעַם הִיָּה לְהַשְׁלִים

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְבֹאֵר

שְׁפֵן שִׁתְקַצְרוּ הַיָּמִים, וְלֹא יָמוּת בְּיוֹם לִידְתוֹ. אֵלֶּא וְדָאֵי, יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִמֶּה שֶׁנִּתְמַלְאוּ יָמָיו, וּמַת בְּיוֹם שְׁנוּלָד, שְׁמִשָּׁה מַת בְּשִׁבִיל שֶׁהֵגִיעַ קֶצֶו, וְלֹא מַחְמַת הַקְּלָלָה שְׁמִסֵּר עֲצָמוֹ לְמִיתָה.

ממה שלא קם עוד נביא כמשה'
מוכח שלא מת מחמת הקללה

וְעַל כֵּךְ מִבֵּיָא הַמְדַרְשׁ פְּלִיאָה רְאִיָּה נּוֹסַפְתָּ, מֵהַפְּסוּק וְדָאֵי קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. דְּלִכְאוּרָה קָשָׁה - יֵשׁ לְדַקְדֵק, מַה בָּא הַפְּתוּב הַזֶּה לְלַמְדֵנוּ, וּמֵאֵי נִפְקָא לָן מִיָּנִיָּה - אִיזוֹ תוֹעֵלַת תְּבוּאָה לְנוּ כְּשֵׁנְדַע שֶׁלֹּא קָם בְּיִשְׂרָאֵל עוֹד נְבִיא כְּמֹשֶׁה. וְעוֹד קָשָׁה, שְׁהָרִי הוּא דְבַר הַנִּרְאָה לְעֵינֵינוּ, אִם יָקוּם נְבִיא אַחַר כְּמוֹהוּ אוֹ לְאוּ, וְלִמָּה צְרִיךְ הַפְּסוּק לְהַשְׁמִיעֵנוּ, שֶׁלֹּא קָם נְבִיא כְּמֹשֶׁה, הֲלֹא נִדְעָ זֹאת מֵעַצְמֵינוּ.

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

ומבאר הענין בדרך סוד. ואמנם אפשר, שהמדרש פליאה חולק על הזוהר, וסובר שמה שאמר 'הרגני נא', לא גרמה מיתתו. נראה כעין זה בשו"ת הרדב"ן (ח"ב סימן תשפב), שכתב שיש מחלוקת בגמרא אם משה מת מחמת החטא של מי מריבה, או משום שנשלמו שנותיו].¹ לשון הגמרא, 'ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום', שאין תלמוד לומר 'היום', היום מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים, מיום ליום ומחדש לחדש, דכתיב (שמות כג, כו) 'את מספר ימין

הַמְדַרְשׁ פְּלִיאָה הַנִּלְבָּא, בָּא לְאַפּוּקֵי - לְהוֹצִיא מִסִּבְרָא זוּ, וְאִמֵּר, שֶׁלֹּכְךָ אִמֵּר מִשֶּׁה לְיִשְׂרָאֵל, 'בְּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנִכִּי הַיּוֹם', בְּיוֹם זֶה נִולַדְתִּי וּבְיוֹם זֶה אָמוּת, כְּלוּמֵר, שְׁזָה הוּא מְלוֹי הַיָּמִים שֶׁנִּגְזַר עָלַי מֵעַת לְדַתִּי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּים שְׁנוּתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים וְכוּ' מִיּוֹם לְיוֹם וּמְחֻדָּשׁ לְחֻדָּשׁ (סוּטָה יג, ב), וְסַפַּת מִיתַתִּי לֹא הִיתָה, מִשׁוּם שֶׁנִּתְקַצְרוּ שְׁנוּתֵי, מַחְמַת הַקְּלָלָה שֶׁקִּילַלְתִּי אֶת עֲצָמֵי מַחְמַת הַפְּעַם חֵם וְשָׁלוֹם, אֲלֵא מִשׁוּם שֶׁמִּלְאוּ יָמָיו. וְהִרְאִיָּה לִכְךָ, שֶׁהָרִי בְּיוֹם זֶה נִולַדְתִּי וּבְיוֹם זֶה אָמוּת.

דָּאֵי תִימָא - שֶׁאִם תֹּאמֵר שְׁמִשָּׁה מַת לְפִי שְׁקַלְלָא אֶת עֲצָמוֹ, וּמִשׁוּם הָכִי נִתְקַצְרוּ שְׁנוּתֵיו, אִם כֵּן מַה פְּעַם הִיָּה לְהַשְׁלִים לֹא הַיָּמִים - שִׁימוּת בְּיוֹם לִידְתוֹ, שֶׁאַחַר שֶׁנִּתְקַצְרוּ לֹא הַשָּׁנִים מַחְמַת הַקְּלָלָה, מִכָּל

לארץ. ה. היינו שלא נטעה לפרש כוונת הזוהר, שמה רבינו מסר עצמו למיתה כשאמר 'הרגני נא', שמה שאמרו בוהר שעל ידי דבריו אלו, נתבאר אלדד ומידד שמה ימות, הכוונה בזה שלכך לא הכניסם משה לארץ אלא יהושע, ולעולם נתמלאו ימיו של משה, ולא נתקצרו ימיו. וכן נראה מהמשך דברי הזוהר, שתמה וכי משה שהוא עניו הכעיס בדבריו בשביל כבוד עצמו, ומדוע מסר עצמו למיתה בגלל שבני ישראל בקשו ממנו אוכל. ומבאר הזוהר, שאכן אי אפשר לומר שמה מסר עצמו למיתה,

פסוק ו'לא קם נביא עוד בישראל כמשה'

לא כן עבדי משה! ועוד, היה לו לומר 'יקום', בלשון עתיד. ועוד, היה לו לומר 'לא קם נביא כמשה', ומהו בישראל.

וחוץ ממה שדרשו רז"ל (ספרי וזאת הברכה רמז שנו), יש לומר, שהכתוב בא

בא כדי להרבות בשבח של משה, הלא גם לזה אין צורך כלל, שכבר אנו יודעים דמי עלה שמים וירד כמו משה. ועוד, כבר פתיב שאין בשום הנביאים כמו משה (במדבר יב, ו-י) 'אם יהיה נביאכם וכו'.

זרע שמושון המבאר

בבירור. ולא היה הפסוק צריך להשמיענו שוב, שלא היה שום נביא שמעלתו שוה למעלת משה.

ועוד יש לדקדק בלשון 'ולא קם', שהיה לו לפסוק לומר 'ולא יקום עוד נביא כמשה' בלשון עתיד, שהרי בפשטות כוונת הפסוק היא ללמד, שבדורות הבאים, לא יקום עוד נביא כמשה¹. ועוד יש לדקדק, שהיה לו לפסוק לומר, 'לא קם נביא כמשה', ולא היה צריך לכתוב 'בישראל'. ומהו הטעם שכתוב 'לא קם נביא בישראל כמשה'.

משה זכה למעלותיו רק בזכות בני דורו

וחוץ ממה שדרשו רבותינו ז"ל (ספרי וזאת הברכה רמז שנו) מתיתב 'ישראל', שרק² בישראל לא קם נביא כמשה, אבל אצל אומות העולם קם נביא כמוהו [בלעם], עוד יש לומר, שהכתוב בא להשמיענו, שכל

ואם נאמר, שהכתוב בא לומר שלא קם נביא כמשה, כדי להרבות בשבח של משה ולהגדילו אצל בני אדם כשישמעו כך. הלא גם לזה אין צורך כלל, שכבר אנו יודעים, דמי עלה לשמים - היכן יש עוד בן אדם, שעלה לשמים לקבל את התורה, ולהתפלל על ישראל, וירד³ משמים לארץ, כמו משה. ועוד, שכבר פתיב במקום אחר בתורה, שאין בשום הנביאים אדם שהיה גדול בחשיבותו כמו משה, שנאמר (במדבר יב, ו-י) 'אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו, לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא' - שלשאר הנביאים אין הקב"ה מתגלה אלא בחלום, ומראה להם את דברי הנבואה בדרך משל וחידה⁴, מה שאין כן במשה, שהקב"ה מתגלה לו בהקיץ, ומראה לו את דבר הנבואה

ציונים ומקורות

פנים אל פנים, ונאמר (במדבר יב, ח) 'זמנות ה' יבט', כלומר שאין שם משל, אלא רואה הדבר על בוריו, בלא חידה ובלא משל. הוא שהתורה מעידה עליו (שם) 'במראה ולא בחידות', שאינו מתנבא בחידה, אלא במראה שרואה הדבר על בוריו. יד. שהרי על 'לשעבר' ראינו בעינינו שלא קם כמשה, וכעין מה שהקשה רבנו לעיל בסמוך, וכן משמע פשט הכתוב 'ולא קם עוד'. וזה לשון הפסיקתא זוטרתא (לקח טוב, פרשת וזאת הברכה דף סח, א), ומהו 'ולא קם', כלומר, לא קם ולא יקום עוד, אלא שדיבר הכתוב בלשון קצרה. ראה אור החיים (דברים שם) שפירש, שתיבת 'לא קם עוד', פירושו על העתיד. וכן כתב בספרו ראשון לציון (יהושע א, א). וכן כתב בראש משביר (ר"ה כא, ב ד"ה וכתבו). וראה שפתי כהן (דברים שם) שביאר טעם שלא כתוב 'יקום'. ובדרשות הר"ן (ירוש ד) כתב, שתיבת 'קם' עומדת במקום הווה ומשמשת לשעבר ולעתיד. וראה עוד, יד דוד (ר"ה כא, ב ד"ה בקש). טו. לשון הספרי, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל

אמלא'. יא. מליצה זו על פי לשון הפסוק (משלי ד, ה) 'מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צר מים בשמלה מי הקים קל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו פי תדע'. ובמדרש שם, 'מי עלה שמים וירד'. זה משה. וכעין זה בזוהר (פרשת יתרו עט, א). יב. לשון הפסוקים, 'ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו, לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא'. יג. זה לשון הרמב"ם (הלכות יסודי התורה פ"ז ה"ו), כל הדברים שאמרו הם דרך נבואה לכל הנביאים הראשונים והאחרונים, וכן משה רבינו רבן של כל הנביאים. ומה הפרש יש בין נבואת משה לשאר כל הנביאים, שכל הנביאים בחלום או במראה, ומשה רבינו מתנבא והוא ער ועומד, שנאמר (במדבר ז, טז) 'ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול'. כל הנביאים על ידי מלאך, לפיכך רואים מה שהם רואים במשל וחידה. משה רבינו לא על ידי מלאך, שנאמר 'פה אל פה אדבר בו', ונאמר (שמות לג, יא) 'ודבר ה' אל משה

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל הַדּוֹרוֹת, וְלֹא מִצָּא
דוֹר רָאוּי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה אֲלֵא דוֹר
הַמְדַבֵּר, ע"ל.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב 'לֹא קָם נְבִיא עוֹד
בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה', שְׂאָף עַל פִּי
שְׁזִמְן נְתִינַת הַתּוֹרָה הַתְּחִיל בְּיָמֵי
אַבְרָהָם, בְּדֹאמְרִינָן (ע"ז ט, א), שִׁיתָא אֲלֵפֵי
שְׁנֵין הוּהוּ עֲלֵמָא, שְׁנֵי אֲלֵפִים תּוֹרָה. מְכַל

לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׁכָל הַזְּכוּת הַגְּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ
לְמֹשֶׁה, לֹא הָיָה אֲלֵא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל,
וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל (ברכות לב, א) 'לֵךְ רַד בִּי
שְׁחַת עֲמֻד' (שמות לב, ז), כְּלוּם נִתְּתִי לָךְ
גְּדֻלָּה אֲלֵא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, עֲכָשׁוּ
שְׁיִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ, לְמַה לָּךְ גְּדֻלָּה. וְכֵן הוּא
בְּיַלְקוּט (שמעוני חבקוק רמז תסג) עַל פְּסוּק
(חבקוק ג, ו) 'עֲמֹד וַיִּמְדַּד אֲרָץ, מְדַד

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְבֻאָר

בְּרוּךְ הוּא אֵת כָּל הַדּוֹרוֹת, וְלֹא מִצָּא דוֹר
שֶׁהָיָה רָאוּי לְקַבֵּל אֵת הַתּוֹרָה, אֲלֵא דוֹר
הַמְדַבֵּר בְּלִבּוֹ, ע"ל. הָרִי שֶׁמֹּשֶׁה זָכָה לְקַבֵּל
אֵת הַתּוֹרָה, רַק בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה בְּדוֹרוֹ,
שֶׁהָיָה רָאוּי לְכך.

מעלת משה בשביל דורו, ולכך כשתם דורו נסתלק משה

וְזֶהוּ מַה שֶׁאָמַר הַפְּתוּב 'וְלֹא קָם נְבִיא
עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה', שְׁבַא הַכְּתוּב לִיתֵן
טַעַם עַל כֵּךְ שֶׁלֹּא קָם בְּיִשְׂרָאֵל נְבִיא כִּזֶּה
שִׁיקַבֵּל הַתּוֹרָה, עַד דּוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,² שְׂאָף עַל
פִּי שֶׁהִזְמִין שֶׁל נְתִינַת הַתּוֹרָה, הַתְּחִיל כְּבָר
בְּיָמֵי אַבְרָהָם, בְּדֹאמְרִינָן בְּגַמְרָא (ע"ז ט, א)³,
שִׁיתָא אֲלֵפֵי שְׁנֵין הוּהוּ עֲלֵמָא - שֶׁשֶׁת אֲלֵפֵי
שָׁנָה עֲתִיד הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם. וְשָׁנִים אֵלֶּה,

הַזְּכוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה לוֹ לְמֹשֶׁה, שׁוֹכֵחַ לְהִיט
אֲבִי כָל הַנְּבִיאִים, וְלִקְבֹּל אֵת הַתּוֹרָה, לֹא הָיָה
אֲלֵא בְּשִׁבִיל - בְּעִבּוֹר יִשְׂרָאֵל שֶׁל אוֹתוֹ
הַדּוֹר, שְׁכִינּוֹן שֶׁהוּם הָיוּ רָאוּיִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה,
נִיתְּנָה הַגְּדוּלָּה לְמֹשֶׁה רַבִּינוּ שִׁיּוּכֵל לְקַבֵּלָהּ
וּלְתַנְּנָה לְיִשְׂרָאֵל. וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
בְּגַמְרָא (ברכות לב, א)⁴, עַל מַה שֶׁאֲחֵרֵי חֲטָא
הֶעֱגַל אִמֵּר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה (שמות לב, ז) "לֵךְ
רַד בִּי שְׁחַת עֲמֻד", שְׁכַךְ אִמֵּר לוֹ הַקַּב"ה,
כְּלוּם נִתְּתִי לָךְ גְּדֻלָּה אֲלֵא בְּשִׁבִיל - בְּעִבּוֹר
יִשְׂרָאֵל, עֲכָשׁוּ שְׁיִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ בְּחֲטָא הֶעֱגַל,
לְמַה לָּךְ גְּדֻלָּה. וְכֵן הוּא בְּיַלְקוּט (שמעוני
חבקוק רמז תסג)⁵, עַל הַפְּסוּק (חבקוק ג, ו) "וְ
'עֲמֹד וַיִּמְדַּד אֲרָץ, מְדַד [-בְּדַק] הַקְדוֹשׁ

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

הַרְרִי עַד שְׁחֹו גְּבֻעוֹת עוֹלָם הַלִּיכּוֹת עוֹלָם לוֹ.
כ. וְזֶהוּ שֶׁלֹּא כְּפִירוּשׁ הָאוּר הַחַיִּים (דְּבָרִים ש),
שֶׁתִּיבַת לֹא קָם 'עוֹד', פִּירוּשׁוֹ עַל הַעֲתִיד. וְרָאָה עוֹד
כִּזֶּה, בְּהִעָרָה לְעִיל בְּסֻמוּךְ. כ.א. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא,
תִּנָּא דְּבִי אֵלִיהוּ, שֶׁשֶׁת אֲלֵפִים שָׁנָה הָיָה הָעוֹלָם, שְׁנֵי
אֲלֵפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלֵפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלֵפִים יְמוֹת
הַמְּשִׁיחַ, בְּעוֹנוֹתֵינוּ שֶׁרְבוּ יֵצְאוּ מֵהֵן מַה שִׁיֵּצְאוּ מֵהֵן
[שְׁעִדִּיין לֹא זָכִינוּ שִׁיבּוֹא הַמְּשִׁיחַ]. [שְׁוֹאלַת הַגְּמָרָא]
שְׁנֵי אֲלֵפִים תּוֹרָה מֵאִימַת [מוֹנִים לְהֵם], אִי נִימָא
מִמֵּתָן תּוֹרָה עַד הַשְּׁתָא, לִיכָא כּוּלֵי הָאִי וְכוּ'. אֵלֶּה
מִזּוֹת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרִין (בְּרַאשִׁית יב, ה),
וּגְמִירֵי, דֹּאבְרָהֶם בְּהִיא שְׁעֵתָא בְּרַ חֲמִשִּׁין וְתַרְתֵּי
הוּוּ וְכוּ'. [וְרָאָה בְּהַמְּשִׁךְ דְּבָרֵי הַגְּמָרָא, וּבְדַבְרֵי רִש"י
(ד"ה הִכִּי גְרַסִּינָן דְּכִין), בִּיאוֹר הַחֲשֻׁבוֹן אִיךְ מְשָׁנָה זוּ,
וְעַד שָׁנַת אַרְבַּעַת אֲלֵפִים שָׁנָה לְבְרִיאַת הָעוֹלָם, יֵשׁ

לֹא קָם, אֲבָל בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם קָם, וְאִיזָה זֶה, זֶה בְּלַעַם
בֶּן בְּעוֹר. ז. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְיִדְבַר ה' אֵל מֹשֶׁה
לֵךְ רַד, מֵאִי יֵלֶךְ רַד, אִמֵּר רַבִּי אֵלְעִזָּר, אִמֵּר לוֹ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה רַד מְגִדּוֹלְתֵךְ, כְּלוּם
נִתְּתִי לָךְ גְּדוּלָּה אֲלֵא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשִׁיו יִשְׂרָאֵל
חֲטָאוּ, אֵתָה לְמַה לֵּךְ מִיד תִּשָּׁשׁ כַּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְלֹא
הָיָה לוֹ כַּח לְדַבֵּר. יז. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, וַיִּדְבַּר ה'
אֵל מֹשֶׁה לָּךְ רַד בִּי שְׁחַת עֲמֻד אֲשֶׁר הֶעֱלִיתִי מֵאֲרָץ
מִצְרָיִם. יח. לְשׁוֹן הַיְלִקוּט, דְּבַר אַחֵר, 'עֲמֵד
וַיִּמְדוּד אֲרָץ, אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, מְדַד הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵת כָּל הָאוֹמוֹת, וְלֹא מִצָּא אוֹמָה שֶׁהִיתָה
רָאוּיָה לְקַבֵּל אֵת הַתּוֹרָה אֲלֵא יִשְׂרָאֵל, וּמְדַד הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵת כָּל הַדּוֹרוֹת, וְלֹא מִצָּא דוֹר שֶׁהָיָה רָאוּי
לְקַבֵּל אֵת הַתּוֹרָה אֲלֵא דוֹר הַמְּדַבֵּר. יט. לְשׁוֹן
הַפְּסוּק, 'עֲמֵד וַיִּמְדַּד אֲרָץ רָאָה וַיִּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפַּצְּצוּ

אף משה. וזהו שמשמיענו הכתוב ש'לא קם נביא' וכו', פְּרִי שְׁלֹא נֹאמַר שְׁמֹשֶׁה מֵת בְּשִׁבִיל שְׁקִלֵל אֶת עַצְמוֹ, חֵם וְשָׁלוֹם, אֲלֵא פְּרִי לְהִיּוֹת עִם בְּנֵי דוֹרוֹ, הוֹאִיל שְׁקִבַּל מֵהֶם אֶת גְּדֻלָּתוֹ.

מקום, לא היה יכול הקדוש ברוך הוא לתנה קדם, משום שלא היה עדין הדור ראוי לקב, וכשיגיע הדור הראוי, בזכות זה הדור נולד משה. וְלִכֵּן בְּשִׁמַּת זֶה הַדּוֹר, מִן הָרְאוּי שְׁיָמוּת

זרע שמשון המבאר

קם נביא עוד בישראל', שזהו עיקר הטעם שלא קם קודם לכן נביא כמשה, משום שהנביא בא עבורם, והם עדיין לא היו ראויים.

לא קם בישראל, בשביל ישראל

ומבאר המדרש פליאה, שזהו מה שמשמיענו הכתוב ש'לא קם נביא' וכו' עוד ב'ישׂראל כְּמֹשֶׁה', שדקדק לומר 'קם' בלשון עבר, משום שעיקר כוונת הפסוק בא פְּרִי שְׁלֹא נֹאמַר שְׁמֹשֶׁה מֵת בְּשִׁבִיל שְׁקִבַּל אֶת עַצְמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, אֲלֵא יָדְעוּ שֶׁהֵטַעַם שֶׁקָּם מֹשֶׁה הוּא, פְּרִי לְהִיּוֹת עִם בְּנֵי דוֹרוֹ - כְּלוּמַר, שְׁנוֹלַד בְּעִבּוּרָם, הוֹאִיל שְׁקִבַּל מֵהֶם אֶת גְּדֻלָּתוֹ, וְרַק מִחֲמַתָּם הָיָה לוֹ קִיּוּם, וְכִמְשַׁמְעוֹת הַכְּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן כִּתְּבָם דוֹרוֹ, נִסְתַּלַּק אִף הוּא.²²

ולכך התכוין גם המדרש פליאה הנ"ל, שהביא ראייה נוספת²³ מהפסוק 'לא קם נביא עוד ב'ישׂראל כְּמֹשֶׁה', שמשא לא מת מחמת

נחלקים לשלושה, שהאלפיים השנים הראשונים, נגזר על העולם להיות 'תוהו' - שם, כלומר, בלא תורה. וְשִׁנֵּי אֲלָפִים שָׁנָה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, הֵם הַשָּׁנִים שֶׁל תּוֹרָה - וְאִינֵם עַדִּיין הַשָּׁנִים הָרְאוּיִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ.²² וְשִׁנֵּי אֲלָפִים הַשָּׁנִים הָאֲחֻרָּוִיִּים, הֵם הַשָּׁנִים הָרְאוּיִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. וּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא שֶׁ, שִׁשְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, הַתְּחִילוּ כְּבַר מִימּוֹת אַבְרָהָם, כְּשֶׁהָיָה בֶן נ"ב שָׁנָה, וְהַתְּחִיל לְגִייר גֵּרִים,²³ מִפְּלַ מְקוֹם, לֹא הָיָה יָכוֹל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַנְּה - לִיתֵן אֶת הַתּוֹרָה קִדְּם לְאוֹתוֹ דוֹר הַמְּדַבֵּר, מִשּׁוּם שְׁלֹא הָיָה עַדִּיין הַדּוֹר רְאוּי לְקַב, וְלִכֵּן 'לֹא קָם' כְּדוֹרוֹת אֵלוֹ, נִבְיָא כְּמֹשֶׁה הָרְאוּי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וְכִשְׁנֵינֵי - וְכִשְׁהִגִּיעַ הַדּוֹר הָרְאוּי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא דוֹר הַמְּדַבֵּר, בְּזִכּוֹת זֶה הַדּוֹר נוֹלַד מֹשֶׁה - שֶׁהוּא הָרְאוּי לִיתֵן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה. וְלִכֵּן בְּשִׁמַּת זֶה הַדּוֹר, מִן הָרְאוּי שְׁיָמוּת אִף מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה שְׁיִיכּוֹתוֹ הָיָא רַק עִם דוֹר זֶה. וְלִכֵּן נֹאמַר 'וְלֹא

צינונים ומקורות

לכל, וכתוב במקום אחר, כפי שהקשה רבינו, אלא שהפסוק הזה הכתוב בתורה יחד עם סיפור פטירתו של משה, בא ללמדנו שהטעם מדוע משה מת אז, אינו מחמת שקילל את עצמו, אלא לפי שמעלתו של משה היתה בזכות ישראל שבאותו דור, וכיון שנסתלק דור זה נסתלק גם משה. ורואה לכך, שהרי 'לא קם' [בלשון עבר] 'נביא כמשה', כדורות הקודמים, ולא ניתנה התורה כדורות אלה, אף שגם הם היו מהשנים הראויים לתורה. ומוכח מזה, שמעלתו וגדולתו של משה היו רק בשביל ישראל, וכיון שהדורות הקודמים לא היו ראויים לנתינת התורה, לכך לא קם באותם דורות נביא כמשה. לכך כתוב 'ולא קם' בלשון עבר, וגם לכך הוכרח הפסוק לכתוב 'בישראל', כי עיקר כוונת הכתוב ללמדנו שענין ביאת הנביא תלוי בדור שישראל ראויים לביאתו בו. כה. כלומר, כך כוונת המדרש פליאה, שמשא אמר

בדיוק שני אלפים שנה]. כב. על פי רש"י (ד"ה ושני, הראשון). כג. זה לשון המאירי (הקדמה לאבות, ד"ה והיה זה), וכשראה [אברהם] את עצמו שלם, עם ראותו לקלול בני דורו, לבשתתו רוח ה', וקנא בחכמתו בשם ה', וקבץ אלפים ורובבות לעבוד את ה', וליחד את שמו בעולם, לבער אלילים מן הארץ, והיה זה בשנת ניב ללידתו, והוא שנת יציאתו מחן, ונשלמו אז מהשנים אלפים שנה, והם נקראים אצל רבותינו (סנהדרין צז, א), שני אלפים תוהו, שלא היה שם מי שקורא בשם ה' להשיב רבים מעון, עד בוא אברהם אבינו עליו השלום, ואז התחילו שני אלפים תורה, וקראו את שלאחריהם ימות המשיח, לומר שהם הימים שתיחל האומה בהם לימות המשיח. כד. ובוה מתיישבים כל הדקדוקים, שהפסוק לא בא להשמיענו את גדלות נבואתו של משה [שאין בוה נפקא מינה, וגם שהוא דבר הגלוי

לָהֶם לֹמֵר בְּעֶצְמָם, מִה תִּזְעַלְתְּ לַנְּבוּאָה זֶה אִם מִשָּׁה גְדוֹל מֵהֶם, וְהִלֵּא בְּכָל־מְאֹתִים מִנֶּה, וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לָהֶם לְשׁוֹם כְּבוֹד. דְּבַשְׁלֵמָא הַשְּׁבָעִים הִרְאִישׁוּנִים יֵשׁ לָהֶם הַכְּבוֹד לְהִיּוֹת נִמְנִים בְּסִנְהֶדְרִין, אָבֵל אֵלֹהֵי הַשָּׁנִים נִשְׁאָרוּ בַּמַּחְנֶה.

וּמִה שֶׁנִּתְנַבְּאוּ אֶלְדָּד וּמִידָד עַל מִיתַת מֹשֶׁה, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל אֲסִיפַת שְׁבָעִים זְקֵנִים שֶׁשָּׁרְתָה רוּחַ נְבוּאָה עֲלֵיהֶם. יֵשׁ לֹמֵר, דְּזֶה הִיָּה מִשׁוֹם דְּכִיּוֹן שָׂרְאוּ אֵלֹהֵי הַנְּבִיאִים שֶׁשָּׁרְתָה רוּחַ הַקִּדְּשׁ עֲלֵיהֶם, וְהָיוּ פְּחוּתִים הֶרְבֵּה מִמְּדֻרְגַת מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹמֹם, בְּוִדְאֵי הָיָה

זרע שמִשׁוֹן הַמִּבְּאֵר

בְּוִדְאֵי הָיָה לָהֶם לֹמֵר - לַחֲשׁוֹב בְּעֶצְמָם, שֶׁמִּה תִּזְעַלְתְּ יֵשׁ לַנְּבוּאָה זֶה, אִם מִשָּׁה גְדוֹל מֵהֶם, וְהִלֵּא בְּכָל־מְאֹתִים מִנֶּה¹³ - בְּכָל־נְבוּאָת מֹשֶׁה שֶׁהִיא גְדוּלָה, יֵשׁ גַּם נְבוּאָתָם הַקְּטָנָה, כְּלוֹמֵר, כֹּל מִה שֶׁהֵם מִתְנַבְּאִים, נִכְלָל כְּבֵר בְּנְבוּאָת מֹשֶׁה, וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לָהֶם כַּח הַנְּבוּאָה שֶׁנִּיתֵן לָהֶם, לְשׁוֹם כְּבוֹד. דְּבַשְׁלֵמָא הַשְּׁבָעִים נְבִיאִים הִרְאִישׁוּנִים, יֵשׁ לָהֶם הַכְּבוֹד לְהִיּוֹת נִמְנִים בְּסִנְהֶדְרִין - לְשַׁפּוֹט אֶת הָעַם. אָבֵל אֵלֹהֵי הַשָּׁנִים - אֶלְדָּד וּמִידָד, נִשְׁאָרוּ בַּמַּחְנֶה, וְלֹא נִמְנוּ בְּסִנְהֶדְרִין¹⁴, וְאִין לָהֶם שׁוֹם כְּבוֹד, בְּמֵה שֶׁשֶּׁרְתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ נְבוּאָה הַפְּחוּתָה מִנְּבוּאָת מֹשֶׁה רַבְּנוּ.

הַקְּלָלָה, אֲלֵא לְפִי שְׁכַל גְּדוּלְתוֹ הִיתָה מַחֲמַת דּוֹרוֹ, וְהַשָּׁנִים שֶׁנִּקְצְבוּ לוֹ הָיוּ לְפִי הַצּוֹרֵךְ לַהֲנַחֵג אֶת אוֹתוֹ הַדּוֹר, וְכִיּוֹן שֶׁנִּסְתַּלַּק דּוֹרוֹ גַּם הוּא הִיָּה מוֹכֵרַח לַהֲסַתְּלַק, וְכִפִּי שֶׁהַתְּבַאֵר.

נְבוּאָת אֶלְדָּד וּמִידָד עַל מִיתַת מֹשֶׁה, בְּשִׁבְלֵי שִׁיבִינוּ לְמֵה שֶׁרְתָה עֲלֵיהֶם נְבוּאָה

וּמִה¹⁵ שֶׁנִּתְנַבְּאוּ אֶלְדָּד וּמִידָד עַל מִיתַת מֹשֶׁה, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל אֲסִיפַת שְׁבָעִים זְקֵנִים שֶׁשָּׁרְתָה רוּחַ נְבוּאָה עֲלֵיהֶם. יֵשׁ לֹמֵר דְּזֶה הִיָּה, מִשׁוֹם דְּכִיּוֹן שָׂרְאוּ אֵלֹהֵי הַנְּבִיאִים - אֶלְדָּד וּמִידָד, שֶׁשָּׁרְתָה רוּחַ הַקִּדְּשׁ עֲלֵיהֶם, וְהֵם הָיוּ פְּחוּתִים הֶרְבֵּה מִמְּדֻרְגַת נְבוּאָתָם, מִמְּדֻרְגַת נְבוּאָת מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹמֹם,

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

מְבוּאֵר, שֶׁלְדַעַת רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְדָּד וּמִידָד בְּמַחְנֶה נִשְׁתַּיִירוּ, בְּשַׁעַת שֶׁאִמְרָ לֹו הַקִּדְּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה אֲסַפְּהָ לִּי שְׁבָעִים אִישׁ, אִמְרוּ אֶלְדָּד וּמִידָד, אִין אֲנוּ רֵאיוּיִן לְאוֹתָהּ גְּדוּלָה. אִמְרָ הַקִּדְּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּאִיל וּמִיעֲטַתְּם עֲצַמְכֶם, הִרְיִנוּ מוֹסִיף גְּדוּלָה עַל גְּדוּלְתְּכֶם, וּמִה גְּדוּלָה הוֹסִיף לָהֶם, שֶׁהַנְּבִיאִים כּוֹלֵן נִתְנַבְּאוּ וּפְסוּקוֹ, וְהֵם נִתְנַבְּאוּ וְלֹא פְסוּקוֹ, וּמֵה נְבוּאָה נִתְנַבְּאוּ, אִמְרוּ, מֹשֶׁה מַת, יְהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְץ, ע"כ. וּמְבוּאֵר שְׂרִבִּי שְׁמַעוֹן סוֹבֵר, שֶׁאֶלְדָּד וּמִידָד לֹא הָיוּ מִהַסְּנֶהֲדְרִין, אִךְ נִתְנַבְּאוּ. עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּכוּוֹנַת רַבִּינוּ אִף לְפִי שִׁיטַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁבַגְמְרָא, שֶׁזֶהוּ לְשׁוֹן הַגְּמְרָא (סִנְהֶדְרִין שֶׁם), תְּנוּ רַבְּנֵן, וְיִשְׂאָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּמַחְנֶה (בְּמִדְבָר יֵא, כו), יֵשׁ אוֹמְרִים, בְּקַלְפֵי נִשְׁתַּיִירוּ, שְׁבַעֲשָׁה שֶׁאִמְרָ לֹו הַקִּדְּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֲסַפְּהָ לִּי שְׁבָעִים אִישׁ מִזְּקֵנֵי יִשְׂרָאֵל (בְּמִדְבָר יֵא, טו), אִמְרָ מֹשֶׁה, כִּיצַד אַעֲשֶׂה, אֲבַרְרוּ שֶׁשֶׁה מְכַל שְׁבַט וּשְׁבַט, נִמְצָאוּ שִׁנִּים יְתִירִים. אֲבַרְרוּ חֲמֵשֶׁה חֲמֵשֶׁה מְכַל שְׁבַט וּשְׁבַט, נִמְצָאוּ עֲשָׂרָה חֲסָרִים.

לְיִשְׂרָאֵל, אִינִי מַת מַחֲמַת הַקְּלָלָה, וְהִרְאִיָה שֶׁהָיָה הַקְּב"ה מִילָא יְמֵי וּשְׁנוֹתַי, וְכִמו שֶׁהַתְּבַאֵר, וְרֵאיוּה נּוֹסַפְתָּ לְכַךְ, מִהַפְּסוּק וְלֹא קָם נְבִיא וְגו'. כּו. פִּירוּשׁ, שְׁבַשְׁלָמָא לְדַעַת הַזּוּהָרָה שֶׁהוּבָא לְעִיל, שֶׁמֹשֶׁה מַת מַחֲמַת שְׁקִילָל אֶת עֲצַמוּ בְּמַעֲשֶׂה שֶׁל הַמִּתְאוּנָנִים, עַל פִּי זֶה מוֹבֵן שֶׁמִּיד אַחֲרֵי מַעֲשֶׂה זֶה נִתְנַבְּאוּ אֶלְדָּד וּמִידָד עַל מִיתַת מֹשֶׁה, וְכַמְפּוֹרֵשׁ בְּדַבְּרֵי הַזּוּהָרָה הִנֵּל. אֲבֵל לְפִי מֵה שֶׁהַתְּבַאֵר בְּדַעַת הַמְּדַרְשׁ פְּלִיאָה, שֶׁמֹשֶׁה לֹא מַת מַחֲמַת אוֹתָהּ קְלָלָה, אִם כֵּן חִזְרָה לְמַקוֹמָה הַקּוּשִׁיא, לְמֵה אִירַע כֵּן, שֶׁמִּיד אַחֵר מַעֲשֶׂה הַמִּתְאוּנָנִים נִתְנַבְּאוּ אֶלְדָּד מִידָד עַל מִיתַת מֹשֶׁה. עַל כֵּן מְבַאֵר רַבִּינוּ, שֶׁהוּצַרְכוּ לְהַתְּנַבְּאוֹת כֵּן, כְּדִי לִישֵׁב אֶת תְּמִיתָתָם לְמֵה נִבְחָרוּ לְהַתְּנַבְּאוֹת, וְכִפִּי שֶׁהוּלָךְ וּמְבַאֵר. כּו. מְלִיצָה זו, עַל פִּי לְשׁוֹן הַגְּמְרָא (כ"ב מֵא, ב), דְּתַנְיָא, אִמְרָ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר, לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל שְׁתֵּי כִּיתֵי עֲדִים, שֶׁאֲחַת אוֹמְרַת מִנֶּה, וְאַחַת אוֹמְרַת מֵאִתִּים, יֵשׁ בְּכָל־מְאֹתִים מִנֶּה. כַּח. בְּסִנְהֶדְרִין (יז, א)

וּלְפִיכֶם אוֹתוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּעַצְמוֹ שִׁשְׁרֶתָה עֲלֵיהֶם, הוֹדִיעֵם שְׁיִמּוֹת מוֹשֶׁה, וְאֵן יִהְיוּ אֱלוֹ נְחֻשְׁבִים וַיְהִי לָהֶם גְּדֻלָּה וְכְבוֹד. בְּדֹאמְרֵינָן יִרְעוּ.

זרע שמשון המבאר

כמנין כל שנות חיך, ולמה אין אתה מברכני בכך, אָמַר לֵיהּ, רבי יהושע בן קרחה לרבי, וכי רצונך הוא, שבניך הַבָּאִים אַחֲרֶיךָ - הראויים להיות נשיאים אחרֶיךָ, בְּהִמָּה יִרְעוּ - יהיו הדיוטות, ויצטרכו לרעות בהמות לפרנסתם כל ימיהם, כלומר, לא טוב לך לחיות שנים רבות כמוני, שאם כן, הרי אתה כל ימך תהיה נשיא, ובניך לא יוכלו ליטול גדולתך. ועל כן נתבאו אלדד ומידד, שמשוה ימות, והם יהיו נביאים במקומי.

וּלְפִיכֶם, כדי להשיכם על תמיהתם, אוֹתוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּעַצְמוֹ שִׁשְׁרֶתָה עֲלֵיהֶם, הוֹדִיעֵם שְׁיִמּוֹת מוֹשֶׁה, וְאֵן - יהיה צורך בנבואתם וממילא יִהְיוּ אֱלוֹ נְחֻשְׁבִים - הם יהיו חשובים בעיני בני אדם, וַיְהִי לָהֶם גְּדֻלָּה וְכְבוֹד.

וענין הודעה זו הוא בְּדֹאמְרֵינָן בגמרא בְּסוֹף מַסְכַּת מְגִלָּה (כח, א)²⁰, שרבי יהושע בן קרחה בירך את רבי בשעת פטירתו, וְהִי רְצוֹן שְׁתַּגִּיעַ לְחֻצֵי יָמָי, אָמַר לֵיהּ - שאל אותו רבי, וּלְכַלְהוּ לֵא - וכי לא אוכל לחיות

ציונים ומקורות

שרבנו הבין כדברי הרא"ם, שלדברי הכל לא נבחרו אלדד ומידד להיות בסנהדרין. וראה עוד, נפתלי שבע רצון (סוף פרשת בהעלותך) ודברי יוסף (למהר"י אירגוס זצ"ל, סימן נט) שכתבו לדון לפי דברי התרגום יונתן (במדבר יא, כו) שאלדד ומידד היו אחים, כיצד היו רשאים לישוב יחדיו בסנהדרין. ובדבריהם מבואר שאלדד ומידד היו בסנהדרין. כַּט. לשון הגמרא, בשעת פטירתו אמר לו, [רבי], ברכני. אמר לו, יהי רצון שתגיע לחצי ימי. ולכולהו לא. אמר לו, הבאים אחרֶיךָ בהמה ירעו. ופירש רש"י (ד"ה הבאים), הבאים אחרֶיךָ בהמה ירעו, בתמיהה, אין טוב לך לחיות ימים רבים כמוני, שאם כן לא יטלו בניך בגדולתך, ואתה נשיא, והם כל ימיהם יהיו הדיוטות.

אברור ששה משבט זה וחמשה משבט זה, הריני מטיל קנאה בין השבטים. מה עשה, בירר ששה ששה, והביא שבעים ושנים פיתקין, על שבעים כתב זקן, ושנים הניח חלק, בללן ונתנן בקלפי, אמר להם, בואו וטלו פיתקיכם, כל מי שעלה בידו זקן, אמר, כבר קידשן שמים, מי שעלה בידו חלק, אמר, המקום לא חפץ בך, אני מה אעשה לך, ע"כ. ועיין ברא"ם (במדבר יא, כו) שכתב, שאלדד ומידד נשתיירו בקלפי, כלומר, שיצא להם בקלפי חלק, שלא היו מאותם שנבחרו להיות סנהדרין. וראה במהרש"א (ח"א ד"ה וישארו) שהעיר, שמפירוש רש"י לא נראה כן, אלא שגם אלדד ומידד נבחרו להיות מהסנהדרין, אלא שהם לא הלכו ליטול את פתקהם, לפי שנתייראו שלא יעלה בידם פתק חלק. ויתכן

ספר 'זרע שמשון' המנוקד

בהוצאה
מפוארת מאירת
עינים ועוד
הרבה מעלות

להשיג בכל חנויות הספרים
347-496-5657 02-80-80-500

בספר המנוקד הלאחד הוא תענוז

עם פרוס
השנה החדשה הבאה עלינו לטובה
**'האיגוד העולמי
להפצת תורת זרע שמשון'**

מברך את כל לומדי תורת זרע שמשון שבכל אתר
ואתר, מגידי השיעורים, מפיצי העלונים, המסייעים
והתורמים, וכל עמך בית ישראל

**בברכת
גמר חתימה טובה**

**והשנה הבאה עלינו לטובה תהיה
שנה טובה מתוקה ומבורכת
ושגזכה כולנו להיכתב ולהיחתם
בספרם של צדיקים גמורים**

לשותפות וסיוע בקיום בקשת רבנו
הזרע שמשון ולזכות בברכותיו והבטחותיו
לקראת השנה החדשה, חייגו:

ארץ ישראל 02-80-80-500

05271-66450

ארה"ב 347-496-5657

